

Postoj k přijetí Eura v ČR

Piráti jsou proevropská strana, jejíž cílem je, aby ČR zůstala v hlavním proudu evropské integrace a cílevědomě zde prosazovala své zájmy. Nemyslíme si, že Euro je zkrachovalý projekt. Fandíme mu, jeho udržení je zásadní pro ekonomickou stabilitu celé Evropy. Přijetí by ulehčilo život českým podnikatelům, kterým by klesly náklady za pojištění proti výkyvům kurzu, přitáhlo by zahraniční investory a český akciový trh by se stal atraktivnějším. Lidem by ulehčilo cestování a studium v zahraničí.

Na druhou stranu je nutné zvážit i možná rizika a vyřešit strukturální problémy eurozóny. Ty způsobují její nestabilitu a mohly by v budoucnu ohrozit naši ekonomiku. Po krizi z roku 2008 zůstává finanční situace mnoha států a jejich bankovních systémů nedořešená, bez naděje na brzké zlepšení. Z Maastrichtských kritérií, která byla vyžadována po nových členských státech, se stal prázdný pojem, a jsou běžně porušována. Oproti tomu má ČR jeden z nejnižších státních dluhů v Evropě a její bankovní systém je v řádově lepší kondici, než v případě mnohých zemí eurozóny. Vlastní měna nám dává možnost pružněji reagovat na možné globální finanční otřesy. Je tedy na místě otázka, zda by si i ČR neměla před přistoupením určit kritéria na finanční stabilitu eurozóny.

Připravili jsme proto plán, jak postupně připravit ČR na přijetí eura, aby bylo přistoupení oboustranně výhodné. ČR i EU musí provést několik důležitých reforem a rozhodnutí. Jediným cílem těchto kroků ale není přijetí Eura, každý z nich má smysl i sám o sobě a přispěl by k větší finanční stabilitě ČR.

Před přistoupením ČR by v EU :

- Měla existovat jasná evropská pravidla pro bankroty států a bank, která budou ekonomicky i morálně přijatelná pro české občany.
- Měla vzniknout společná pravidla pro státní rozpočty států eurozóny
- Evropský stabilizační mechanismus by měl více zohlednit pozici ekonomicky slabších států.
- Měla proběhnout stabilizace evropského bankovního sektoru

Za ČR prosazujeme:

- Přijmout finanční ústavu
- Vytvořit ze sektorové daně na finanční instituce zdroj financí pro euroval
- Navázat platů ve státním sektoru na výkon ekonomiky
- Postupný přechod na pevný kurz k Euru

Jasná pravidla pro bankroty států

Klíčová rozhodnutí týkající se financování zadlužených států se nyní konají na tajných zasedáních ministrů financí eurozóny (eurogroup). Zasedání někdy trvá do brzkého rána, kdy ministři financí ohlašují, že dalším zadlužením zachraňují eurozónu. Požadujeme, aby byl pro tato jednání vytvořen transparentní proces. Jednání by měl řídit evropský ministr financí, a jeho rozhodnutí podléhat schválení Evropského parlamentu.

Bankrot Řecka je pouze symbolem tohoto problému, se stejnými obtížemi se potýká řada dalších států. Řecko je malá ekonomika, která se do eurozóny dostala podvodem, jeho odchod z eurozóny byl reálnou možností. V případě Itálie nebo Španělska ale neexistuje dobré řešení. Musí existovat předem daná jasná pravidla, které umožní státům redukovat jejich zadlužení, státy nesmí být rukojmím věřitelů. Měnovou unii je třeba co nejdříve doplnit i společnými pravidly pro státní rozpočty států eurozóny (fiskální unii). Ta by měla směřovat i k vytvoření

chybějícího sociálního pilíře. Budeme v tomto směru prosazovat evropský nepodmíněný příjem.

Finanční ústava

Jak ukazují příklady jižních států, je důležité nejen zvládnout Maastrichtská kritéria a přijmout euro, ale i úspěšně zvládnout období po přijetí eura. Náhlé zastavení zvýšeného přísunu zahraničních investic nebo levného přístupu k penězům pro podniky i vládu může přivést zemi do dluhové pasti. Je proto klíčové přijmout finanční ústavu omezující státní deficity a zvládnout měnovou expanzi obchodních bank. Zákon o rozpočtové odpovědnosti, který přijala současná vláda považujeme za nekvalitní. Je poměrně tvrdý na samosprávy, ale bezzubý vůči státnímu rozpočtu. Navíc omezující opatření přicházejí až ve chvíli, kdy je za pět minut dvanáct. Odpovědný přístup k financím je nutný každý rok. Proto bychom chtěli navrhnout ústavní zákon, podle kterého by se výše schodku státního rozpočtu musela schvalovat ústavní většinou. To by do velké míry stabilizovalo i daňové prostředí v ČR.

Navázání platů ve státním sektoru na výkon ekonomiky by mělo dva pozitivní důsledky. Zaprvé by odstranilo předvolební folklór v podobě zvýšení mezd určitým skupinám, kterým se často dorovná vývoj platové úrovně za předchozí 4 roky. Tím by umožnilo řešit problémy systémověji.

Druhým důvodem je snížení výdajů státu na platy během ekonomických recesí, kdy mu zároveň klesají příjmy a rostou sociální výdaje. Politicky jinak neprůchodný krok by tak mohl zmenšit potřebu zvyšování daní nebo tvrdých škrťů.

Přechod na pevný kurz k Euro

Pro úspěšné přijetí Eura je důležité postupně dále sladovat hospodářský cyklus ČR s eurozónou. Proto bychom navrhovali nejprve přejít z nezávislého plovoucího kurzu na zavěšený korigovaný kurz, kdy by bylo cílem ČNB držet co nejstabilnější kurz a zároveň inflaci pod 3%. Po vytvoření dostatečných devizových rezerv pak přijít na měnový výbor, ve kterém jsou změny kurzu naprosto výjimečné a podléhají schválení parlamentem. Z ekonomického hlediska jde o faktické připojení k eurozóně, ale bez oficiálních závazků za dluhy ostatních zemí a bez rozhodovacích pravomocí o přidělení pomoci. Tyto měnové režimy jsou sice typické pro méně rozvinuté země s problémy s inflací, ale jsou vhodné i pro vyspělejší země, které se chystají připojit k rozsáhlejší měnové unii. Měnový výbor používali před přistoupením k Euro v Estonsku, Litvě i Lotyšsku. V Estonsku jej drželi dokonce od roku 1992 do přistoupení v roce 2009.

V současnosti drží ČNB devizové rezervy zhruba ve výši 60% HDP, z velké části je to díky útokům spekulantů na českou měnu. Podle běžných měřítek k nastavení měnového výboru stačili. Ty však byly z velké části vytvořeny díky přílivu spekulativního kapitálu, který se může rozhodnout kdykoliv ČR zase opustit. Protože se ČR v tomto režimu nacházela již během transformace v 90. letech, autoři zákona o ČNB na tuto situaci mysleli, a ČNB má v tomto lepší pozici, než např. Švýcarská centrální banka, která musela kurz změnit kvůli útokům spekulantů. Mírné podhodnocování kurzu, potřebné k udržení dostatečných devizových rezerv, by zabránilo útokům, jako byl známý útok George Sorose na britskou libru.

ČNB je nyní značně omezena v možnostech měnové politiky, neboť nemůže jít s úrokovými sazbami již dolů, ale ani nahoru, neboť zvýšený úrokový diferenciál oproti eurozóně by přilákal další spekulace. Kromě nákupu devizových rezerv má ještě druhý nástroj nákup státních dluhopisů. Ten ale většinou centrální banky nechťejí využívat, aby nepřišly o svou nezávislost. Aby se tento pro stát výhodný nástroj mohl být více využíván by byla existence opravdu kvalitní finanční ústavy, která by zachovala rozumné státní rozpočty.

FAQ

Nebude se mezitím v EU rozhodovat o nás bez nás?

Bude. Avšak pokud chtějí země tvrdého jádra eurozónu udržet, budou se muset v rámci politického procesu nějakým způsobem podílet na splácení dluhů jižních zemí. ČR má poloviční HDP na obyvatele než Itálie nebo Německo a ochota českých občanů podílet se na tomto procesu by byla nízká, a byli bychom spíše brzdou. Proto by bylo výhodnější do eurozóny vstoupit, až se situace více stabilizuje.

Proč chcete řídit kurz?

Režim se jistě nebude líbit těm, kteří odmítají jakékoliv státní zásahy do ekonomiky. Ale je to přesně to, co dělá a dělala Čína, a v podstatě je nemožné argumentovat, že z jejího pohledu byl tento přístup ekonomicky nevýhodný. Za druhé je to přesně to, co bychom dělali, kdybychom přijali Euro, jen ta ohromná finanční nerovnováha by nešla použít na splácení státního dluhu, ale ležela by na imaginárním, nikdy nevyužitém účtu ČNB. A za třetí je to přesně to, co z ekonomického pohledu dělá Německo. V případě rozbití Eura by jeho měna prudce vystřelila nahoru a následoval by hospodářský pokles.

Finanční ústava a Austerita

Politika austerity (šetření) je velmi špatný recept pro zemi, která se nachází v silné recesi. Pokud se však vzdáme vlastní měny, a dostaneme se do problémů, bude to přesně to, co nám bude věřiteli ordinováno. Je proto důležité průběžně držet zadlužení nízké, abychom v situacích, kdy i Kalousek zvedá daně, byli svými pány a mohli se zadlužit. Pokud je zadlužení země vysoké, státní dluhopisy dané země většinou drží hlavně domácí banky. Větší odpis státního dluhu tak znamená krach domácích bank a penzijních fondů. Tím se stát dostává do dvojitého problému. Finanční ústava by proto především měla řešit průběžné hospodaření, ne až situaci, kdy je pozdě a stát nemá moc na výběr.

Zdražení

Němci začali nazývat Euro výrazem Teuro, odvozeným od slova drahý. Po zavedení Eura skutečně ve všech zemích došlo ke zdražení drobných věcí a služeb, které občané nakupují denně. V případě pevného kurzu se však dále bude platit v korunách, takže toto nehrozí. Během případného přijetí Eura je důležité aby byly dlouho před a po uváděny ceny v obou měnách, to ale dělali všude. Centrální banky ale naopak většinou chybovaly, když se snažili ušetřit na ražbě drobných mincí. Těch je třeba vyrobit dostatek, a těch vyšších naopak méně než optimální množství, aby si lidé na používání drobných mincí zvykli.

Inflace

Pokud se hospodářská úroveň a platy v ČR budou přibližovat západní Evropě, přijetí Eura bude znamenat inflaci ve službách, neboť jí již nebude možno částečně vyrovnávat změnou kurzu. Dlouhodobě na cenu zboží to mít nebude, neboť již dnes je mnohdy nakupujeme za vyšší ceny než za hranicemi.

Bude o přijetí referendum?

Nebude, referendum už bylo. Česká republika se zavázala euro přijmout hlasováním v referendu při schvalování vstupu do Evropské Unie. Tento závazek je součástí přístupové smlouvy a nelze ho jednostranně zrušit bez souhlasu ostatních států, protože bychom jí tím porušili.